ORDE VAN ADVOCATEN

DEN HAAG

Toespraak installatie mr. M.J. Kroeze als president van de Hoge Raad der Nederlanden
Maandag 2 november 2026
Mr. B. Kaarls – waarnemend deken van de Haagse Orde van Advocaten

Meneer de President,
Edelhoogachtbaar College,
Edelhoogachtbare Procureur Generaal,
Geachte aanwezigen,

Vooraleerst is het een eer en genoegen om gast te zijn in uw huis en hier te mogen spreken.

Mijnheer de President, een eervolle rol staat u te wachten.
In een tijdsgewricht met grote verschuivingen; sociaal-cultureel, economisch en geopolitiek.

U laat geen misverstand bestaan over het belang van de Hoge Raad en uw visie op uw rol. In mijn bijdrage zal ik een paar van uw gezichtspunten benadrukken. Ik doe dat vanuit het perspectief van de advocatuur. Advocaten moeten net als rechters en andere juridische professionals onafhankelijk en zonder politieke of economische druk hun werk kunnen doen. Deze uitgangspunten zijn van cruciaal belang zowel voor onze nationale rechterlijke instanties als voor internationale gerechtelijke instellingen. Vrij naar uw oratie uit 2005 over *bange bestuurders*, moeten we iedere wending naar '*bange rechters*' actief verleggen.

In een recent interview benadrukt u dat De Hoge Raad in onze democratische rechtsstaat een onmisbaar instituut is. Aan u is gevraagd welke uitdagingen u ziet voor de Hoge Raad in de komende periode. U benoemt een aantal maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder:

''We hebben de afgelopen jaren mensen gezien die zich afkeren van de samenleving. Die de instituties van onze rechtsstaat en dus ook de rechtspraak niet serieus nemen. Er is soms nogal persoonlijke kritiek geuit op individuele rechters. De geopolitieke situatie is onrustig en zal ertoe leiden dat de banden tussen de lidstaten van de EU hechter worden en dat kan ook invloed hebben op de samenwerking tussen rechterlijke instanties in de EU.''

U geeft aan dat genoemde onderwerpen ongetwijfeld de komende jaren invloed zullen hebben op de rol, de positie en het werk van de rechtspraak en dus ook van de Hoge Raad.

Uw Curriculum Vitae maakt duidelijk dat u staat voor een aanpak van problemen, het benaderen van maatschappelijke kwesties, op een wijze waar de bestendigheid van de aanpak, de oplossing, op de lange termijn vooropstaat.

Uw profiel en de gepubliceerde profielschets voor een nieuwe President van de Hoge Raad sluiten - niet toevallig - naadloos op elkaar aan. In de profielschets valt te lezen:

De president is zichtbaar in de samenleving
Hij/zij onderhoudt internationale contacten

Juist nu is dit van belang. De Hoge Raad heeft via u, zijn President, een positie, een rol, in de internationale ontwikkelingen.

Vandaag vraag ik uw aandacht voor de kwetsbaarheid van het internationaal strafhof, het ICC, hier gevestigd in onze stad Den Haag. Het internationaal strafhof is gebouwd op de juridische en morele fundamenten die zijn gelegd tijdens de tribunalen van Neurenberg en Tokyo.

Het internationaal strafhof is een *court of last resort*: het komt in beeld wanneer nationale rechtsstelsels niet kunnen of willen vervolgen. Het internationaal strafhof fungeert als een moreel en juridisch anker dat bijdraagt aan mondiale stabiliteit, vrede en de bescherming van universele mensenrechten.

Als politieke onvrede over een specifiek onafhankelijk gerecht kan leiden tot maatregelen die zijn functioneren bemoeilijken, komt de onafhankelijkheid van de rechtspraak ook generiek onder druk te staan.

Henk Naves, voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, vroeg zich dit jaar in zijn nieuwjaarstoespraak af wat er concreet tegen de intimidatie van het internationale strafhof gedaan wordt. De heer Naves overwoog onder andere:

''*Natuurlijk is er stille diplomatie, gelukkig maar. Maar is het genoeg, als het blijft bij fluisteren? Of is het soms zo stil omdat we te afhankelijk zijn geworden? Te bang om de volgende te zijn?*" en; ''*als we ons niet meer uitspreken tegen onrecht en intimidatie, dan heeft de rechtsstaat die we zo liefhebben de slag verloren.*"

Vast staat dat de hier besproken internationale en geopolitieke ontwikkelingen hun tentakels zo ver uitwerpen dat we niet kunnen blijven fluisteren, niet bang mogen zijn. Het internationaal strafhof is een instituut van de rechtsstaat, van rechtspraak, met als doel het voorkomen van straffeloosheid en het bieden van rechtszekerheid. Het internationaal strafhof is een instituut van ons allen, van onze geïnternationaliseerde samenleving. Het zou een symbool moeten zijn van rechtspraak die onverwoestbaar is en niet zoals in de eerste regels van een nagelaten gedicht van de Nederlandse dichteres Hanny Michaelis:[1]

Onverwoestbaar. Een woord als een wimpel, wapperend onder onweerswolken.

Het internationaal strafhof verdient via een fundament van onder andere samenwerking tussen rechterlijke instanties binnen de Europese Unie krachtige en langdurige steun. Niet het recht van sterkste maar de *rule of law* is waar eenieder, wij allen, op moeten kunnen blijven bouwen en vertrouwen. Een bestendige aanpak tot ondersteuning met visie voor de lange termijn is een vereiste. De advocatuur spreekt zich, onder andere via de Raad van Europese Balies,[2] doorlopend uit voor het geven van krachtige steun aan het internationaal

[1] Hanny Michaelis, Verzamelde Gedichten, 2011, p. 255
[2] CCBE

strafhof. Ook de Hoge Raad der Nederlanden en zeker zijn President komt een rol toe in deze dynamiek.

In het begin van de vorige eeuw werd een zin, een spreuk, uit Hugo de Groot's werk *Het recht van oorlog en vrede* uit 1625 aangebracht in de zittingszaal van de Hoge Raad aan het Plein. In het gebouw aan de Kazernestraat kon die zin nog worden weggemoffeld, maar hier in dit gebouw kan niemand de op de wand in de gang te lezen Latijnse spreuk[3] missen. Het betreft nog steeds een duidelijke opdracht.
Van de precieze vertaling en uitleg bestaan verschillende versies, maar ik wil vandaag de uitleg benadrukken dat *waar enige jurisdictie ontbreekt men volgens het natuurrecht gemachtigd zou zijn om zelf zijn recht af te dwingen.*[4]

Een opdracht om niet te fluisteren maar de noodzakelijke verbintenissen te zoeken die voorkomen dat het internationaal strafhof verstikt, en met haar het idee van een bestendige, onafhankelijke en zo mogelijk onverwoestbare rechtspraak.

Ik heb er alle vertrouwen in dat ook deze opdracht bij u in goede handen zal zijn.

Namens de Nederlandse dekens van de Orde van Advocaten feliciteer ik u van harte met uw benoeming en wens ik u alle succes en met uw naasten een mooie dag om daarbij stil te staan.

Den Haag, 2 november 2026

Bob Kaarls
waarnemend deken Orde van Advocaten Den Haag

[3] Ubi iudicia deficiunt incipit bellum
[4] Henk Nellen: Hugo de Groot. Een leven in strijd om de vrede, 1583-1645, 2007, p. 69